

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosának

JELENTÉSE

az AJB-5293/2021. számú ügyben

A Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ Fészek
Gyermekotthonában a COVID-19 helyzetre tekintettel tett látogatással
összefüggésben

Előadó: dr. Gyórfy Zsuzsanna
dr. Kelemen Dóra

Érintett szerv: Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ Fészek
Gyermekotthona

2021.

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-5293/2021. számú ügyben**

A vizsgálat megindítása

Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése rögzíti hivatalból indított eljárási jogosultságot. E szerint hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására, *vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat.*

A COVID-19 járvány az egész világnak, így hazánknak is nagy kihívást jelent. Minderre tekintettel kiemelt feladatommak tekintettem a bentlakásos intézményekben, ezen belül a gyermekotthonokban élők ellátási körülményeinek monitorozását. A Heves Megyei Gyermekvédelmi Központ Fészek Gyermekotthonában (a továbbiakban: Gyermekotthon) 2021. október 7-én munkatársaimmal ezért előre bejelentett helyszíni látogatást tartottam.

A járványhelyzet megelőzési, kezelési szempontjain alapuló, szűkebb fókuszú vizsgálatról készült alábbi jelentés a vezetőség által elmondottakat, a gyermekotthonban élők körülményeinek megtekintése alapján levont következtetéseket és megállapításokat tartalmazza. Az alapvető jogok gyermekvédelmi szakellátást nyújtó intézményekben való érvényesülését hivatali elődeim is folyamatosan monitorozták, így elengedhetetlennek tartottam a jelen látogatásom során a szakemberek által jelzett problémák rögzítését.

Az érintett alapvető jogok és alkotmányos elvek

- *A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga:* „Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.” [Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés];
- *Az oktatáshoz való jog:* „Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez. Magyarország e jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.” [Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdés];
- *A testi és lelki egészséghez való jog:* „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.” [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés].

Az alkalmazott jogszabályok

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.);
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, (a továbbiakban: Gyvt.);
- a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény, (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX. 10.) Korm. Rendelet, (a továbbiakban: Gyer.);
- a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és a gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM rendelet).

A megállapított tényállás

Az alapvető jogok biztosát és munkatársait a Gyermekotthon vezetője és az intézményt fenntartó Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Heves Megyei Kirendeltségének két munkatársa

fogadta, akik bemutatták az intézményben folyó munkát, illetve beszámoltak a járványügyi intézkedésekről.

1. A Gyermekotthonról

A Gyermekotthon Heves megye Lőrinci városában, a Mátravidéki Erőmű lakótelep kertvárosi részén helyezkedik el. A lakótelep az 1940-es évek elején épült amerikai stílusban. Az intézmény kezdetben iskolaként működött, később bölcsődének, óvodának továbbá csecsemőotthonnak is helyt adott. Önálló gyermekotthonként 1994-től, jelenlegi szervezeti felépítésében és új arculatában pedig 2017 szeptemberétől működik.

A Gyermekotthon két önálló lakóegységgel rendelkezik, összesen 24 fő (csoportonként 12-12 fő) gyermekvédelmi gondoskodásban nevelkedő gyermek és utógondozói ellátásban részesülő fiatal részére biztosít teljes körű otthont nyújtó ellátást. Jelenleg 23 gyermek él az intézményben, utógondozott fiatal látogatásomkor nem lakott a Gyermekotthonban. A 23 gyermekből 10 éves a legfiatalabb és 2022 februárjában lesz 18 éves a legidősebb lakó, 9 gyermek különleges szükségletű és 14 pedig normál szükségletű. A gyermekek között többen testvérek. A közeljövőben egy, a Gyermekotthonban élő 16 éves várandós lány az újszülött gyermekét is az intézményben szeretné nevelni, erre tekintettel a kettesszámú lakócsoporthoz kialakítottak egy baba-mama szobát.

A helyszíni látogatáskor a gyermekek közül összesen 4 fő volt engedély nélkül távol, közülük ketten tartósan. A Gyermekotthonban csoportonként három lakószoba (szobánként 4 gyermek elhelyezhetőségével) áll rendelkezésre, a szobák otthonosan berendezettek, a gyermekeknek lehetőségük van személyes tárgyaikkal, képekkel, festményekkel családi hangulatúvá tenni a lakóegységeiket. Az ablakok tágasak, így a terek világosak, az ablakokból a zöld környezetre van kilátás. A csoportokhoz tartozó, nemenként elkülöníthető WC-ket, illetve fürdőszobai helyiségeket a közelmúltba újították fel. Mindkét lakóegységhez tartozik akadálymentesített mosdó, nappali, konyha, kamra, ebédlő és nevelői szoba. A lakóegységekhez tartozik továbbá egy konditerem, egy látogató szoba és a parkosított udvar a lakótelep fásított környezetében. Jövő év januárjától tervezik a Gyermekotthon burkolatának, szigetelésének felújítását és a bútorok cseréjét. A Házi rendet és a gyermekjogi képviselő elérhetőségét jól látható helyen kifüggesztették. A Házi rend tartalmazza a Gyermekotthon belső életének rendjét, a gyermekek jogai gyakorlásának és kötelességei teljesítésének szabályait, a napirendből adódó feladatokat, a viselkedési szabályokat, a kapcsolattartás rendjét, a panaszjog érvényesítésének módját, valamint az érdek-képviselői fórum véleményezési és egyetértési jogának gyakorlására vonatkozó előírásokat.

A Gyermekotthonban a foglalkoztatottak száma megfelel az NM rendelet létszámnormáinak, egy gyermekfelügyelő kivételével a szakdolgozók szakmai képesítése is megfelel a jogszabályban előírtaknak. A gyermekfelügyelő képzése folyamatban van, a közeljövőben vizsgázzik. A munkatársak gyermekotthon vezetői, csoportvezetői, gyermekvédelmi ügyintézői, illetve asszisztensi és gyermekfelügyelői státuszban dolgoznak, továbbá az intézménynek van saját fejlesztőpedagógusa és pszichológusa is. A szakdolgozók fluktuációja nem jellemző. A helyi rendőrség szükség szerint együttműködik az intézmény munkatársaival.

2. Oktatás, gondozás-nevelési feladatok

A Gyermekotthon az infrastruktúra elérhetősége szempontjából jól ellátott helyen található. A 23 gyermekből jelenleg 6 fő szakiskolai tanuló, 17-en pedig általános iskolába járnak, közülük 4 gyermek alsó és 13 pedig felső osztályba.

A világhárvány során az online oktatásra való átállás nem jelentett különösen nagy problémát az intézménynek. A digitális feltételeket a fenntartó biztosította. A Gyermekotthon

dolgozói pedig erőn felül támogatták a gyermekek tanulmányi előmenetelét a távoktatás kapcsán, segítséget nyújtottak a házi feladatok elkészítésében és a dolgozatokra való felkészülésben.

A tanulási idő után, kikapcsolódásként közös programokat is szerveznek a gyerekeknek a szabadidő hasznos eltöltése érdekében. Heti rendszerességgel kirándulnak, gyakoriak az egyéb sportfoglalkozások és a közös filmnézések. A gyermekek jutalomként kisebb tárgyi jutalmakat, kötelezően felüli ruhaneműt, jutalom kirándulást szoktak kapni. Elmarasztalásként leginkább a szabadidő kontroll funkcionál.

3. Kapcsolattartás, érdekvédelem

A legtöbb gyermeknek van a gyámhatóság által szabályozott kapcsolattartási rendje, azonban kevés gyermekkel tartanak kapcsolatot a hozzátartozóik. A látogatás rendje: minden vasárnap 10.00 órától 14.00 óráig a gyermekotthon vezetőjével történt előzetes egyeztetés alapján lehetséges, illetőleg előzetes egyeztetésnek megfelelően ettől eltérő időpontokban is. A kapcsolattartás a különböző elektronikus felületeken online, illetve a telefonon történik, továbbá levelezés és a csomagküldés formájában.

A járvány idején a telefonos és internetes kapcsolattartási formák kerültek előtérbe. A személyes találkozókra az aktuális szabályok szerint került sor, így elsősorban szabadtéren, a másfél méteres távolságot betartva, maszk viselésével, rendszeres kéz és csomagfertőtlenítés mellett.

A gyermekvédelmi gyámok megfelelően el tudják látni a feladataikat, a gyermekek számára elérhetőek. A 23 gyermek tekintetében összesen 5 gyámmal tart állandó kapcsolatot az intézmény. A gyermekjogi képviselővel a munkatársak jó viszonyt ápolnak, látogatása rendszeres. A gyermekek panaszait az intézmény felé szóban és írásban is jelezhetik, számukra külön panaszláda is elérhető. A gyermekek érdekeinek képviseletére a gyermekönkormányzat és érdekképviseleti fórum is működik.

4. Járványügyi intézkedések

A Gyermekotthonban a járvány első hulláma kisebb riadalmat okozott a gyermekekben. A tartós szökésben lévő gyermekek nagy része is visszatért az intézménybe. Az aktuális veszélyhelyzeti eljárásrendet minden esetben betartották, a gyermekeket folyamatosan tájékoztatták a munkatársak. A védekezéshez szükséges tárgyi feltételeket a fenntartó rendszeresen biztosította. Megbetegedés az intézményben nem volt.

Az átoltottság csoportonként eltérő. Az I. csoportban a munkatársak nagy része felvette az oltást és a 12 éven felüli gyermekek többsége is élt az oltás lehetőségével. A II. csoportban az oltási kedv nem jellemző, egy munkatárs kapott oltást, illetve a 16 éven felüli gyermekek.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, és az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése alapján az alapvető jogok biztosa a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasság megszüntetése érdekében *hivatalból eljárást* folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszasság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy az alapvető jogok biztosa – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére.

A törvény 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv közszolgáltatást végző szervnek minősül. A Gyvt. 95. §-a alapján az otthont nyújtó ellátás

biztosítása állami feladat. Ebből következően a gyermekvédelmi szakellátás intézményei közszolgáltatást végeznek, így *tevékenységük vizsgálatára kiterjed a hatásköröm.*

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapvető jogok biztosa egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggésrendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmani intézmény megalakulása óta az országgyűlési biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjogkorlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi tesztek.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege az Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy *„az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni”*. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi élel azt mondta ki azt, hogy *„az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja, vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának léalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.”*

Ha összevetjük az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdésében, a XV. cikk (5) bekezdésében, a XVI. cikk (1) bekezdésében, XX. cikk (1) bekezdésében foglaltakat a korábbi Alkotmány a 67. § (1) bekezdésének, 70/A § (1)-(2) bekezdésének, 70/D. § (1)-(2) bekezdésének, valamint 70/F. § (1)-(2) bekezdésének a szövegével, akkor az állapítható meg, hogy a vizsgálat tárgyát képező alapvető jogok védelme tekintetében nem hoz olyan koncepcionális változást az Alaptörvény szövege, mely a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat elvetését, vagy jelentős tartalmi átértékelését alátámasztaná.

Így elvi megállapításaim megfogalmazása, az alapjogok értelmezése során – ellenkező tartalmú alkotmánybírósági döntés megszületéséig – irányadónak tekintem az AB által mind az Alaptörvény hatályba lépését megelőzően, mind pedig az azt követően meghozott határozataiban, azok indoklásában kifejtett megállapításokat, következtetéseket.

1. *A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti.* A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő

fejlődéséhez szükséges feltételeket. *A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére.* A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az objektív intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki: az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapjogainak előmozdítása, érvényesülése, védelme érdekében.

Ezt az alaptételt megtaláljuk az Egyezmény preambulumban is, amely rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a magyar belső jog részévé vált, részes államként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó, védelmét biztosító intézmények létesítésre, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. Az Egyezmény 19. cikk 1. pontja a részes államokat a gyermeket az erőszak bármely formájával szembeni védelemre kötelezi. Az Egyezmény 20. cikk 1. pontja a családi környezetétől ideiglenesen vagy véglegesen megfosztott gyermek védelmére és segítségére vonatkozó állami kötelezettséget rögzíti.

2. Az Alaptörvény XI. cikk (1)-(2) bekezdése alapján minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez, Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja. Az Alaptörvény a személyiség kibontakoztatásának, a tájékozott és felelős polgárrá válásnak az egyik alapvető feltételeként *valamennyi magyar állampolgár jogát elismeri a műveltség megszerzésére törekvéshez.* E jog érvényesítése szükségszerűen állami cselekvést igényel: az állam az elengedhetetlenül fontos ismeretek megszerzését, a gyermekek megfelelő fejlődését többek között az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú oktatással biztosítja. Az Alaptörvény szerint az ismeretbővítés, a magasabb szintű szakmai, tudományos oktatásban való részvételhez kellő tanulás lehetőségét a középfokú oktatás korlátozásmentes és ingyenes elérhetőségével ösztönzi.

Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdéséből eredő intézményvédelmi kötelezettség összetett követelményrendszerrel támaszt az állammal szemben az alapjogok érvényesülésére. Magában foglalja a szabályozási kötelezettséget, adott esetben az anyagi támogatási kötelezettséget, a meglévő vagy az alapjog-érvényesülés szempontjából az Alaptörvény által megkívánt intézményes formák védelmét (s egyben tartózkodást a működés tartalmi befolyásolásától). Mindezek nyomán *fennáll az állami kötelezettsége az oktatáshoz való jog gyakorlásának lehetőségét biztosítani az intézményi struktúra létrehozásával, fenntartásával.* Az Alkotmánybíróság 3046/2013. (II. 28.) AB határozata kiemelte, hogy az oktatáshoz való jog, illetve az államot terhelő intézményvédelmi kötelezettség tartalmával több ízben foglalkozott, az ezekben kifejtett álláspontját pedig az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésével összefüggésben fenntartja. Hangsúlyozta: a mindenkori törvényhozó és végrehajtó hatalom alkotmányos joga és egyben kötelessége az oktatási rendszer működtetésének folyamatos figyelemmel kísérése, a felmerülő hibák kijavítása, a hiányosságok pótlása, a működési zavarok elhárítása, az ellehetetlenülés megakadályozása.

3. Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése értelmében a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülése, mint államcél az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem nélkülözheti a nemzetgazdaság mindenkori teherbíró képességének mértékét. Az Alkotmánybíróság utalt arra is, hogy általános ismérvekkel csak egészen szélső esetekre korlátozottan határozhatja meg az állami kötelezettség kritikus nagyságát, vagyis azt a szükséges minimumot, amelynek hiánya már alkotmányellenességhez vezet.

Az Alkotmánybíróság több határozatában értelmezte a testi és lelki egészséghez való jog tartalmát és korlátozhatóságát és kimondta, hogy alapvetően nem alanyi jogként, hanem alkotmányi követelményként értelmezendő: az államnak azt az alkotmányos kötelezettségét jelenti, hogy a

nemzetgazdaság teherbíró képességéhez, az állam és a társadalom lehetőségeihez igazodva olyan gazdasági és jogi környezetet teremtsen, amely a legkedvezőbb feltételeket biztosítja a polgárok egészséges életmódjához, életviteléhez. Az AB gyakorlata utal arra is, hogy az államnak e jog megvalósulása érdekében meghatározott, *az egészségügyi intézmények és orvosi ellátás megszervezésére irányuló kötelezettsége annyit feltétlenül jelent, hogy az állam köteles megteremteni egy olyan intézményrendszer működésének a garanciáit, amely mindenki számára biztosítja az egészségügyi szolgáltatások igénybevételi lehetőségét: vagyis a szolgáltató intézmények hiánya miatt senki ne maradjon ellátatlanul.* Az Alkotmánybíróság gyakorlatában továbbá “az emberi méltóság lényeges tartalma” töltötte meg az egészséghez való jognak az alanyi oldalát tartalommal. Az Alkotmánybíróság ennek alapján továbbra is fenntarthatónak tartotta az egészséghez való jog korábbi alkotmánybírói értelmezését. (Az AB egészséghez való joggal kapcsolatos gyakorlatát összegzi a 109/2008. (IX. 26.) AB határozat, emellett lásd különösen 56/1995. (IX. 15.) AB határozat, 37/2000. (X. 31.) AB határozat indokolását)

III. Az ügy érdemében

1. Védőfelszerelés, tisztító-, fertőtlenítő szerek rendelkezésre állása kapcsán

A vezetőtől kapott tájékoztatás szerint a védekezéshez szükséges eszközöket, maszkokat, gumikesztyűket és a fertőtlenítőszereket a fenntartó a járványhelyzet első hullámától kezdődően folyamatosan biztosítja a Gyermekotthon számára. A lakóegységeket rendszeresen fertőtlenítik. A gyermekek számára kihelyezett plakátok hívják fel a figyelmüket a helyes kézmosás szabályaira. Összességében elmondható, hogy a Gyermekotthon a járványhelyzet kezelése által megkívánt szükséges lépéseket a járványhelyzet első, második és harmadik hullámában egyaránt megtette.

2. A gondozott gyermekek oktatásával összefüggésben

A gyermekek tankötelezettségéről az Nkt. 45. § (1) bekezdése rendelkezik. E szerint Magyarországon – az e törvényben meghatározottak szerint – minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni. A 2019. szeptember 1-jétől hatályos Nkt. 45. § (5) bekezdése értelmében a tankötelezettség alapvetően iskolába járással teljesíthető. Az egyéni munkarend a tanuló egyéni adottsága, sajátos helyzete indokolhatja, amennyiben az a tanuló fejlődése, tanulmányainak eredményes folytatása és befejezése szempontjából előnyös.

A rendelkezésemre álló információk szerint a Gyermekotthonban élő tanköteles gyermekek tankötelezettségüknek iskolába járással tesznek eleget. A járványhelyzet során elrendelt online oktatásból adódó nehézségeket sikerült az intézményben kezelni.

3. A gyermekek kapcsolattartása tekintetében

A Gyvt. 9. §-a a nevelésbe vett gyermek kapcsolattartáshoz való jogát a gyermek különleges jogaként nevesíti. A Gyer. 30/H. §-a alapján a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek a gyámhivatali határozatban szabályozottak szerint tarthatnak kapcsolatot a hozzátartozóikkal. A Gyvt. 86. § (1) bekezdése rendelkezik a gyermekvédelmi gyámnak a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő feladatairól. A Gyvt. 86. § (1) bekezdésnek a) és b) pontja szerint a gyámnak a kirendelését követően legfeljebb 15 napon belül személyesen kell találkoznia a gyermekkel. Ezt követően legalább havonta egy alkalommal, a hatodik életévét be nem töltött gyermek esetén legalább kéthetente fel kell keresnie a gyermekeket. A gyám kötelessége, hogy a gyermek számára telefonon elérhető legyen, illetve – a gyermek kérésére – a gondozási helyen vagy semleges helyen való találkozás lehetővé tétele.

A Gyvt. 11/A. § (1) bekezdése szerint a gyermekjogi képviselő ellátja a gyermekvédelmi gondoskodásban részesülő gyermek törvényben meghatározott jogainak védelmét, és segíti a gyermeket jogai megismerésében és érvényesítésében, kötelességei megismerésében és

teljesítésében Gyvt. 11/A. § (3a) bekezdése alapján a gyermekjogi képviselő jogosult az általa kezdeményezett időpontban a gyermekkel személyesen, a gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltató vezetőjének, munkatársának – ideértve a nevelőszülőt is – jelenléte nélkül találkozni. A gyermek gondozási helyének biztosítania kell a gyermek és a gyermekjogi képviselő zavartalan kapcsolattartásának körülményeit.

A járvány kapcsán elrendelt intézmény elhagyási és látogatási tilalom idején a gondozott gyermekek telefonon és interneten tartották a kapcsolatot a hozzátartozóikkal, gyámjukkal és a gyermekjogi képviselővel.

Látogatásom idején a gyermekvédelmi gyámok és a gyermekjogi képviselő személyes látogatásának nem volt akadálya, azzal kapcsolatban a Gyermekotthon problémát nem jelzett. A gondozott gyermekek a gyámhivatali határozatban foglaltaknak megfelelően mehettek haza családjukhoz, illetve tarthattak kapcsolatot szüleikkel (a járványidőszakban telefonon, online).

Összegzésként

A helyszíni látogatás tapasztalataira, valamint a COVID-19 járványhelyzet miatti megelőzés szempontjain alapuló, szűkebb fókuszú látogatásra tekintettel ombudsmani intézkedést nem teszek, jelentésemet figyelemfelhívásnak szánom.

Kiemelt fontosságúnak tartom és köszönöm az intézményben dolgozóknak a járvány idején a gyermekek oktatásához nyújtott – a szakdolgozók számára jelentős többletmunkával járó – segítségét, helytállását. Az intézményvezető jelzéseit ugyancsak köszönöm, a tárgykörben esetlegesen indított vizsgálataim, illetve utóvizsgálataim során azokat figyelembe veszem.

Budapest, 2021. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos